

Príručka k adaptačným triedam pre žiakov nedostatočne ovládajúcich vyučovací jazyk

Vydané Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky

Obsah

Zoznam použitých skratiek	3
Definícia základných pojmov	4
Účel metodické príručky	6
Plánovacia fáza	7
1. krok: Identifikácia žiakov s potrebou podpory	8
2. krok: Diagnostika jazykovej úrovne	8
3. krok: Posúdenie kapacít školy na zriadenie adaptačnej triedy	9
Zodpovedné osoby a ich úlohy	10
4. krok: Mechanizmus zaradovania.....	11
5. krok: Sledovanie psychosociálnej adaptácie.....	11
Implementačná fáza	13
Špecifiká vzdelávania v adaptačnej triede	13
Špecifiká podľa vzdelávacieho cyklu	14
Triedny učiteľ v adaptačnej triede	16
Pedagogický asistent v adaptačnej triede.....	18
Komunitný a výchovný asistent v adaptačnej triede.....	19
Edukačné publikácie (učebnice, pracovné zošity, učebné texty).....	21
Začleňovanie žiakov do bežného vzdelávacieho procesu	22
Formálne preradenie do kmeňovej triedy	23
Príprava kolektívu kmeňovej triedy.....	24
Psychosociálna podpora.....	24
Spolupráca s rodinou	26
Podporné opatrenia.....	27
Postimplementačná fáza	29
Podpora žiakov po začlenení do bežného vzdelávacieho prúdu	29
Kariérové poradenstvo a prechod na strednú školu	30
Vyhodnocovanie účinnosti podpory.....	30
Špecifiká adaptačných tried na stredných školách	31
Charakter jazykových nárokov podľa druhu strednej školy.....	31
Prijímacie konanie	31
Účel a zriadenie adaptačnej triedy.....	32
Zaradenie žiaka do adaptačnej triedy.....	32
Dĺžka zaradenia	32
Vyučovanie slovenského jazyka a literatúry	33
Zoznam použitej literatúry	34

Zoznam použitých skratiek

MU	Metodické usmernenie
AT	Adaptačná trieda
CPP	Centrum poradenstva a prevencie
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
NIVaM	Národný inštitút vzdelávania a mládeže
OMJ	Odlišný materinský jazyk
PZ	Pedagogický zamestnanec
SERR	Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky
SR	Slovenská republika
SŠ	Stredná škola
Školský zákon	Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní v platnom znení
ŠPT	Školský podporný tím
ZŠ	Základná škola

Definícia základných pojmov

Adaptačná trieda – podľa § 29 ods. 14 až 16 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (ďalej len školský zákon) možno v základnej škole (ďalej len ZŠ) so súhlasom zriaďovateľa zriadiť adaptačnú triedu (ďalej len AT) na účely kompenzácie chýbajúceho obsahu vzdelávania, podpory adaptácie a psychosociálneho vývinu žiakov. AT sa zriaďuje pre žiakov (viac v [Usmernení k adaptačnej triede na základnej škole](#)):

- nedostatočne ovládajúcich vyučovací jazyk,
- prestupujúcich zo ZŠ pre žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo preradených z triedy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (viac v [Metodickej príručke pre úspešný štart žiakov a žiačok v AT](#)),
- s návrhom na zaradenie do AT na základe odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie.

Cieľom AT je najmä poskytnúť žiakovi intenzívnu jazykovú prípravu a psychosociálnu podporu v menšom kolektíve, ktoré mu umožnia postupné začlenenie do kmeňovej triedy. AT predstavuje dočasné podporné opatrenie vedúce k postupnej integrácii žiakov s odlišným materinským jazykom do kolektívu kmeňovej triedy a postupnému zvládaniu vzdelávacích obsahov v jazyku výučby.

Podporné opatrenia - súbor opatrení (Katalóg podporných opatrení) schválených Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky (ďalej len MŠVVaM) na základe zákona č. 182/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa školský zákon platný od 01. septembra 2026. Zámerom podporných opatrení je plnohodnotné zapojenie žiakov do výchovy a vzdelávania, rozvíjanie ich vedomostí, zručností a schopností.

Žiak s odlišným materinským jazykom – žiak s materinským jazykom iným ako je vyučovací jazyk školy. Materinský jazyk v tomto kontexte predstavuje jazyk, ktorý si dieťa osvojilo ako prvý. Žiaci s odlišným materinským jazykom (ďalej len OMJ) nemusia byť len občania prichádzajúci z iných krajín, ale tiež osoby so slovenským občianstvom, ktoré vyrastajú v prostredí s iným dominantným jazykom (maďarský, rómsky, ukrajinský, vietnamský a i.) a vzdelávajú sa v školách s odlišným vyučovacím jazykom, ako je ich materinský jazyk.

Vyučovací jazyk – jazyk vzdelávacích inštitúcií, ktorým je na území Slovenskej republiky (ďalej len SR) najmä slovenčina. Jazyk školského prostredia je používaný v dvoch rovinách :

- *Komunikačný jazyk* – jazyk každodenných interakcií v prostredí inštitúcie. Komunikácia je podporovaná mimikou, gestikuláciou a intonáciou. Používajú sa jednoduché gramatické konštrukcie, frekventované pojmy a komunikačné významy. Od jazykovej úrovne B1 ho tvorí zväčša hovorová podoba slovenčiny so znakmi miestneho dialektu, slangu. Žiak s OMJ si túto úroveň jazyka osvojuje v prirodzených kontextoch v priemere 2 – 3 roky.

¹⁾ V texte používame generický mužský rod s cieľom zachovať čitateľskú plynulosť.

²⁾ MŠVVaM SR, <https://podporneopatrenea.minedu.sk/data/att/6b8/37275.52acae.pdf>

³⁾ Skutnabb-Kangas, T. (1995). Jazyk, gramotnosť a menšiny. Minority Rights Group Slovakia.

⁴⁾ Centrum vedecko-technických informácií SR. (2025). Štatistická ročenka – základné školy 2025/2026 [Dátový set]. CVTI SR.

⁵⁾ Cummins, J. (2001). Negotiating identities: Education for Empowerment in a Diverse Society. California Association for Bilingual Education.

- *Akademický jazyk* – jazyk vyučovacích hodín a edukačných publikácií. Vyžaduje poznanie menej frekventovaných pojmov, porozumenie odbornej terminológii, komplexnejších súvetí, abstraktných výrazov a pod. Žiak s OMJ si ho osvojuje v priemere 5 – 10 rokov prostredníctvom prepájania poznatkov z materinského jazyka a vytvárania podpory pre získanie nových vedomostí.

Účel metodickej príručky

Metodická príručka k zriaďovaniu AT pre žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk, vznikla v rámci projektu pilotných adaptačných tried realizovaného MŠVVaM SR. Cieľom príručky je previesť školu celým cyklom fungovania AT: od identifikácie žiakov s potrebou podpory až po ich úspešné pokračovanie vo vzdelávaní v kmeňovej triede. Príručka sleduje aj druhotný cieľ: zjednotiť rozhodovaciu prax medzi školami tak, aby zaradenie žiaka do AT a jeho preradenie späť do kmeňovej triedy vychádzali z porovnateľných kritérií, nie z odlišných miestnych zvyklostí.

Príručka je určená pedagogickým a odborným zamestnancom, ktorí sa priamo podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese v AT – predovšetkým triednym učiteľom AT a pedagogickým asistentom. Časti venované plánovacej fáze sú adresované aj riaditeľom škôl a zriaďovateľom, ktorí o zriadení AT rozhodujú, a členom školských podporných tímov a zariadení poradenstva a prevencie, ktorí sa podieľajú na posudzovaní potrieb žiaka a na jeho psychosociálnej podpore.

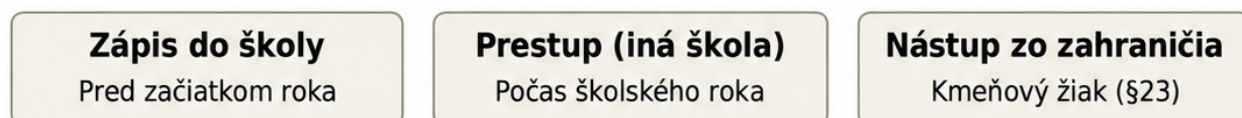
Príručka sa primárne zameriava na základné školy; zriaďovaniu AT na stredných školách je venovaná samostatná záverečná kapitola, ktorá sa obmedzuje na odlišnosti vyplývajúce z právnej úpravy a z charakteru stredoškolského vzdelávania. Text je členený podľa časovej logiky fungovania AT do troch fáz: plánovacej (kroky predchádzajúce zriadeniu AT), implementačnej (každodenné fungovanie triedy a postupné začleňovanie žiakov) a postimplementačnej (podpora žiaka po návrate do kmeňovej triedy a vyhodnocovanie účinnosti).

Príručka má odporúčací charakter. Tam, kde text uvádza povinnosť vyplývajúcu z právneho predpisu, je uvedený odkaz na príslušné ustanovenie; ostatné formulácie („odporúča sa“, „je vhodné“) predstavujú návrhy vychádzajúce z odbornej literatúry a zo skúseností pilotných tried, ktoré škola prispôbuje svojim podmienkam.

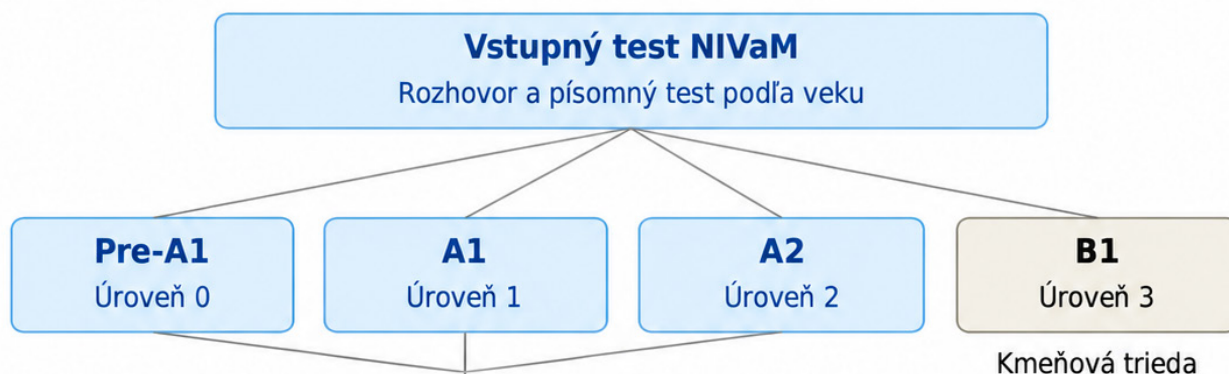
Plánovacia fáza

Zriadeniu AT predchádza niekoľko krokov, ktoré sú v tejto príručke opísané ako Plánovacia fáza. Identifikácia žiakov, výber personálu, materiálno-technické zabezpečenie a spôsob financovania AT sú kroky ovplyvňujúce ďalšie fázy jej fungovania. Úspešnosť súvisí s mierou spolupráce školy a zriaďovateľa (obec, mestská časť), komunikáciou medzi týmito subjektmi a spoločne stanoveným cieľom: vytvoriť podmienky pre jednoduchšiu adaptáciu žiakov s OMJ na vzdelávací systém.

Krok 1 – Identifikácia žiakov

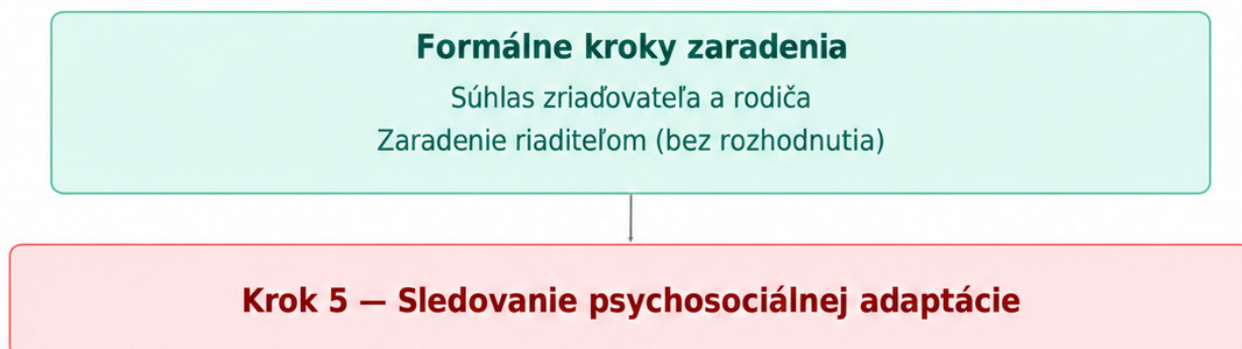
Krok 2 – Diagnostika jazykovej úrovne (SEER)

Krok 3 – Posúdenie kapacít školy

Krok 4 – Mechanizmus zaraďovania

Pozn.: pracovný návrh grafickej pomôcky pre školy (samostatná strana – pripravené na vytlačenie ako pomôcka pri zriaďovaní AT – nad grafickým zobrazením nadpis: Zriaďovanie adaptačnej triedy).

1. krok: Identifikácia žiakov s potrebou podpory

Prvým krokom potrebným pred zriadením AT je identifikovať žiakov, ktorých je potrebné zaradiť do AT na základe určitých kritérií. Škola sa o potrebe zaradiť žiaka do AT dozvedá v troch typických situáciách:

- 1. Pred začiatkom školského roka**, pri zápise dieťaťa do prvého ročníka základnej školy (ZŠ). Pedagóg formou diagnostického rozhovoru a overovacích aktivít skúma jazykové schopnosti a základné zručnosti dieťaťa. Z diagnostického rozhovoru pedagóg vyhotovuje záznam pre potreby získania podkladov pre zaradenie do AT.
- 2. Pri prestupe žiaka z inej školy počas školského roka**, overenie jazykovej úrovne prebieha rovnakým spôsobom ako pri zápise.
- 3. Pri nástupe žiaka zo zahraničia počas školského roka:** ak do obce (mesta, mestskej časti) prichádzajú, prípadne sa vracajú naspäť zo zahraničia do svojej kmeňovej školy (podľa § 23 Školského zákona) rodiny s deťmi plniacimi povinnú školskú dochádzku, škola realizuje diagnostiku jazykových schopností detí.

Identifikovaní žiaci sa následne zaraďujú do AT podľa pravidiel uvedených v kroku 3 (Posúdenie kapacít školy) a kroku 4 (Mechanizmus zaraďovania).

2. krok: Diagnostika jazykovej úrovne

Na objektívne zistenie jazykovej úrovne žiaka sa využíva orientačný vstupný test, vypracovaný Národným inštitútom pre vzdelávanie a mládež (ďalej NIVaM). Test je prispôsobený veku žiaka a overuje receptívne, produktívne a interaktívne komunikačné jazykové činnosti a stratégie, rozsah slovnej zásoby, gramatická správnosť a výslovnosť. Pozostáva z dvoch častí: rozhovor a porozumenie pokynom; test hodnotenia úrovne ovládania slovenského jazyka. Test je zverejnený na webovom sídle MŠVVaM (<https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/5a8/27420.184fe4.pdf>).

Vstupný test využíva Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ďalej SERR), ktorý člení jazykové úrovne od Pre-A1 (úplný začiatok) po C2 (najpokročilejší). Pre účely zaradenia do adaptačnej triedy sú rozhodujúce úrovne Pre-A1 až A2, pričom cieľom diagnostiky nie je určovať presnú jazykovú úroveň žiaka podľa SERR, ale stanoviť vhodný rozsah jazykovej podpory pre žiaka.

Žiaci vstupujúci do primárneho vzdelávania, ktorí ešte nenadobudli schopnosť písať alebo čítať, absolvujú test formou rozhovoru s pedagogickým zamestnancom (PZ). Rozhovor vychádza z otázok časti testu I.1.1. a môže využívať obrazové podnety z testu na overenie porozumenia (napríklad Ukáž červenú (I.3.1.); Ukáž strom (II.2.1.), Ukáž peračník (II.3.1)). Po overení porozumenia na úrovni pasívnej slovnej zásoby (dieťa pozná význam slova, no nedokáže ho aktívne použiť), sa overuje aj aktívne používanie slov, napríklad otázkou: "Čo je to?" pri obrázku. Získané informácie o slovnej zásobe žiaka tvoria východiskový bod

pre ďalšiu prácu PZ v adaptačnej triede. Žiaci so schopnosťou čítať a písať absolvujú rozhovor aj písomný test podľa inštrukcií v teste.

Na základe výsledku vstupného testu a diagnostického rozhovoru sa uplatňuje nasledujúca stupnica (podľa Píšová et al., 2026, s. 17 – 19):

- **Úroveň Pre-A1** – Žiak reaguje len v situáciách so zrejším obsahom a v komunikácii s názornou ukážkou. Neodpovedá na otázky o sebe ani za aktívnej pomoci partnera v komunikácii, neovláda základnú slovnú zásobu, nerozumie bežným frázam a neprečíta krátky jednoduchý text v slovenskom jazyku. → Zaradenie do AT.
- **Úroveň A1** – Žiak sa zapojí do konverzácie, ak sa jej partner prispôsobí a podporuje ho otázkami. Rozumie bežným otázkam (Kto? Čo? Kde? Kedy? Ako? ...), orientuje sa v situáciách vychádzajúcich z jeho skúsenosti – ovláda základnú každodennú slovnú zásobu. Rečový prejav je jednoduchý (dvojslovné spojenia a jednoduché vety), nerozumie parafrázam, učebným textom rozumie len s vizuálnou oporou. → Zaradenie do AT.
- **Úroveň A2** – Dorozumie sa v bežných situáciách v škole i osobnom živote, po príprave sformuluje krátky prejav (ústny i písomný) o známych témach. Slovná zásoba sa rozširuje, i napriek limitom nebráni globálnemu porozumeniu. Akademická jazyk stále nezvláda – čítanie s porozumením a porozumenie výkladu učiteľa sú stále obmedzené nedostatočnou slovnou zásobou a neznalosťou komplexnej vetnej stavby. → Zaradenie do AT.
- **Úroveň B1 a vyššie** – Žiak komunikuje spontánne a sebavedomo aj v nepredvídateľných situáciách, preberá iniciatívu v rozhovore. Rozumie témam presahujúcim jeho osobnú skúsenosť a vyjadrí k nim názor (ústne, písomne). → Zaradenie do kmeňovej triedy s podpornými opatreniami podľa § 146, ods. 3 školského zákona (jazykový kurz, doučovanie a pod.).

Po zaradení žiaka do AT triedny učiteľ priebežne monitoruje jeho jazykovú úroveň. Pokrok vyhodnocuje minimálne raz za štvrtrok (v období pedagogických rád) prostredníctvom sústavného sledovania žiakovho výkonu – jeho prejavu na vyučovacích hodinách, komunikatívnosti, schopnosti porozumieť bežným pokynom a učivu, ako aj spolupráce s rovesníkmi. Zmenu jazykovej úrovne možno formálne overiť opätovným zadaním vstupného testu alebo jeho relevantných častí.

3. krok: Posúdenie kapacít školy na zriadenie adaptačnej triedy

Po identifikácii žiakov a diagnostike ich jazykovej úrovne škola posúdi, či je schopná pre týchto žiakov zriadiť AT. Toto posúdenie zahŕňa tri základné otázky:

1. Má škola dostatočný počet žiakov ?

AT sa zriaďuje pre minimálne štyroch a maximálne desiatich žiakov (platí pre základné školy). Zaraďujú sa do nej žiaci podľa veku, nie podľa úrovne jazykových schopností: do AT pre prvý stupeň žiaci prvého a druhého vzdelávacieho cyklu (1. – 5. ročník), do AT pre druhý stupeň žiaci tretieho vzdelávacieho cyklu (6. – 9. ročník). Ak škola minimálny počet žiakov nedosahuje, môže zvážiť zriadenie klastrovej adaptačnej triedy v spolupráci s ďalšími školami v okolí. Klastrová trieda je formou, pri ktorej viaceré školy v jednej oblasti zdieľajú AT pre svojich žiakov. Aj v jej prípade platí, že žiaci sa zaraďujú podľa veku a neodporúča sa zriaďovať triedy naprieč vzdelávacími stupňami.

2. Má škola vhodný priestor a vybavenie?

AT potrebuje voľnú učebňu spĺňajúcu požiadavky vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 75/2023 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež. Priestory učebne musia spĺňať požiadavky štátu na priestory, vybavenie a technické zabezpečenie školy, ktoré sú určené v Normatívne materiálno-technického a priestorového zabezpečenia v základných školách a zároveň didaktickými pomôckami zodpovedajúcimi príslušnému ročníku a obsahu predmetu podľa ŠVP. Škola si zaobstará učebnice a pracovné materiály vhodné pre výučbu slovenčiny ako druhého jazyka (pozri kapitolu Edukačné publikácie). Okrem učebníc je vhodné mať k dispozícii vizuálne podporné materiály, slovníky, dvojazyčné karty a multimediálne pomôcky.

3. Má škola kvalifikovaného učiteľa a podporný personál?

Triedny učiteľ v AT musí spĺňať požiadavky podľa zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch. Odporúča sa, aby disponoval praxou v oblasti vyučovania cudzieho jazyka alebo vyučovania slovenčiny ako druhého jazyka (nie je však podmienkou); pre triedy zriadené na základe odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie sa odporúča aj prax v špeciálnej pedagogike. Bližšie kompetencie a kvality učiteľa AT sú popísané v sekcii Triedny učiteľ v adaptačnej triede (Implementačná fáza). Okrem triedneho učiteľa sa na fungovaní AT podieľajú aj ďalšie osoby: riaditeľ školy, výchovný poradca, školský podporný tím a zariadenie poradenstva a prevencie; ich úlohy popisuje nasledujúca podsekcia.

Pri kladnej odpovedi na všetky tri otázky škola pokračuje žiadosťou o súhlas zriaďovateľa a mechanizmom zaraďovania žiakov. Ak škola na niektorú z otázok nemá kladnú odpoveď, je vhodné kontaktovať zriaďovateľa a regionálny úrad školskej správy s cieľom hľadať alternatívne riešenia (klastrová trieda, jazykový kurz, podporné opatrenia v kmeňovej triede).

Príklad z praxe

Do školy prichádza žiak 1. ročníka primárneho vzdelávania, ktorý neovláda vyučovací jazyk vôbec, nevie čítať a písať v inom ako materinskom jazyku a pochádza z krajiny, ktorej jazyk nie je príbuzný slovenčine. Ako postupovať?

Žiaka primárne zaraďujeme do AT, v ktorej sa nachádzajú výhradne žiaci 1. stupňa. Týmto krokom vytvárame pre neho bezpečné prostredie pre socializáciu v škole. Ak z kapacitných alebo organizačných dôvodov nie je možné žiaka umiestniť do samostatnej AT, je zaradený do bežnej triedy, kde mu poskytujeme intenzívnu podporu vo forme jazykového kurzu (slovenský jazyk ako druhý jazyk – úroveň 1) s maximálnou odporúčanou časovou dotáciou 200 vyučovacích hodín (podľa § 146, ods. 3 školského zákona).

Zodpovedné osoby a ich úlohy

- *Riaditeľ školy zaraďuje žiaka do AT. Koná na návrh triedneho učiteľa po vyjadrení výchovného poradcu alebo na základe vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie. Zaradenie je podmienené informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka.*
- *Triedny učiteľ AT je kľúčovou osobou zodpovednou za koordináciu výchovy a vzdelávania v AT.*

- *Výchovný poradca* sa podieľa na vyjadrení k návrhu na zaradenie žiaka a spolupracuje s triednym učiteľom pri priebežnom hodnotení pokroku a pri prechode žiaka do kmeňovej triedy.
- *Školský podporný tím* (ak na škole pôsobí) spolupracuje s triednym učiteľom a zákonnými zástupcami pri začleňovaní žiakov a ich podpore. Zohráva dôležitú úlohu pri príprave kolektívu kmeňovej triedy na prechod žiaka z AT.
- V prípade, že ide zároveň o žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vykonáva *zariadenie poradenstva a prevencie* diagnostického vyšetrenia, na základe ktorého uvedie v správe komplexné informácie o žiakovi a navrhuje špecifické podporné opatrenia (napríklad poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy obsahu výchovy a vzdelávania a hodnotenia výsledkov dosiahnutých vo výchove a vzdelávaní). Na poskytnutie cieleného podporného opatrenia (napríklad zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy, zabezpečenie doučovania žiaka alebo činnosť na podporu sociálneho zaradenia) má žiak, ktorý je súčasťou cieľovej skupiny, právo a nevyžaduje sa vyjadrenie zariadenia poradenstva a prevencie.

4. krok: Mechanizmus zaraďovania

Po posúdení kapacít a získaní súhlasu zriaďovateľa na zriadenie AT, nasleduje formálny proces zaraďovania žiaka do AT. Iniciuje ho triedny učiteľ alebo výchovný poradca na základe výsledkov vstupného diagnostického testu a vlastného pedagogického posúdenia situácie žiaka. Triedny učiteľ ho predkladá riaditeľovi školy. Alternatívne môže podnet vziť z vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie. Zaradenie podmieňuje informovaný súhlas zákonného zástupcu žiaka, ktorý musí byť oboznámený s výsledkami diagnostiky, s dôvodmi navrhovaného zaradenia a s prínosom jazykovej prípravy v AT pre ďalší rozvoj žiaka.

Žiak môže byť v AT zaradený najviac na jeden školský rok, pričom sa odporúča jeho zaradenie len na nevyhnutne potrebný čas. Ak žiak dosiahne dostatočnú jazykovú úroveň pred koncom školského roka, môže byť preradený do kmeňovej triedy aj skôr. Opätovné zaradenie toho istého žiaka do AT počas celej školskej dochádzky nie je možné. Uvedené pravidlá platia rovnako aj pri nástupe žiaka do školy počas školského roka (napríklad pri prestupe zo zahraničia).

Škola vedie dokumentáciu o zaradení žiaka do adaptačnej triedy v súlade s platnými metodickými usmerneniami a pravidlami evidencie údajov v školských informačných systémoch.

5. krok: Sledovanie psychosociálnej adaptácie

Sledovanie psychosociálnej adaptácie žiaka je súčasťou pedagogickej práce, ktorú sa odporúča realizovať najneskôr do troch mesiacov od začiatku školskej dochádzky žiaka navštevujúceho AT. Primárnu zodpovednosť za toto sledovanie nesie triedny učiteľ v AT, ktorý je so žiakom v pravidelnom kontakte a má najlepšie predpoklady zachytiť zmeny v jeho

správaní, emočnom prežívaní a začleňovaní sa do triedneho kolektívu. Ide o kontinuálny proces, v ktorom škola vychádza z viacerých, navzájom sa dopĺňajúcich zdrojov:

- správy z centra poradenstva a prevencie (ďalej CPP), pokiaľ ňou žiak alebo jeho zákonný zástupca disponuje;
- priebežného pozorovania vyučujúceho zameraného najmä na kvalitu interakcií žiaka so spolužiakmi, dynamiku vzťahu žiak – pedagóg a mieru zapojenia žiaka do diania v triede;
- rozhovorov so zákonnými zástupcami žiaka, ktoré poskytujú doplňujúci kontext o adaptácii žiaka mimo školského prostredia.

Údaje zo správy CPP majú byť porovnávané s aktuálnym pozorovaním v triede, nie mechanicky preberané ako trvalo platné; psychosociálny stav žiaka sa v priebehu adaptačného obdobia môže meniť.

Ak vyučujúci na základe pozorovania identifikuje signály naznačujúce zhoršenú psychosociálnu adaptáciu žiaka (napr. sociálnu izoláciu, výraznú úzkosť, prejavy súvisiace s traumatickou skúsenosťou), bezodkladne o tom informuje školský podporný tím, ak škola nemá vlastnú dostatočnú odbornú kapacitu, môže byť zapojený aj odborný zamestnanec CPP. Školský podporný tím (v prípade potreby odborný zamestnanec CPP) posúdi závažnosť zistení a rozhodne o ďalšom postupe, vrátane prípadného odporúčania na vyšetrenie v CPP.

Zvýšenú pozornosť si vyžadujú najmä:

- žiaci druhého stupňa základnej školy, u ktorých je vyššia miera náchylnosti na úzkosť spojenú s integráciou do nového kolektívu a na sociálnu izoláciu,
- deti s postavením utečenca, u ktorých môžu byť prítomné príznaky traumy súvisiacej s ich predchádzajúcou skúsenosťou.

Súčasťou podpory psychosociálnej adaptácie je zabezpečenie, aby mal žiak v škole k dispozícii osobu, ku ktorej má dôveru a na ktorú sa môže v prípade potreby obrátiť. S touto osobou je vhodné viesť pravidelný empatický rozhovor, podľa možnosti v materinskom jazyku žiaka. Cieľom tohto rozhovoru je poskytnúť žiakovi priestor na vyjadrenie a budovanie pocitu bezpečia – nie komplexné posúdenie jeho emocionálnych, sociálno-komunikačných či kognitívnych schopností. Takéto posúdenie presahuje možnosti rozhovoru ako metódy, osobitne ak prebieha za účasti tlmočníka alebo ak ide o mladšieho žiaka.

Poznatky získané priebežným sledovaním psychosociálnej adaptácie žiaka slúžia triednemu učiteľovi, výchovnému poradcovi a školskému podpornému tímu ako podklad pre nastavenie konkrétnych podporných opatrení, priebežné vyhodnocovanie účinnosti zvolených opatrení a plánovanie prechodu žiaka z AT do kmeňovej triedy.

Implementačná fáza

Implementačná fáza nadväzuje na plánovaciu fázu zriaďovania AT. Kým plánovacia fáza opisuje kroky vedúce k zriadeniu AT, implementačná fáza sa venuje jej každodennému fungovaniu – od podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu až po postupné začleňovanie žiakov do kmeňovej triedy.

Kapitola sa venuje nasledujúcim témam: špecifiká vzdelávania žiakov v AT, triedny učiteľ v AT, edukačné publikácie vhodné na výučbu slovenčiny ako druhého jazyka, začleňovanie žiakov do bežného vzdelávacieho procesu, psychosociálna podpora a podporné opatrenia pre žiakov v AT.

Špecifiká vzdelávania v adaptačnej triede

Východiskom vzdelávania v AT je pohľad na žiaka s OMJ ako na rozvíjajúceho sa viacjazyčného človeka. Poznanie nadobudnuté v materinskom jazyku tvorí základ pre osvojovanie si druhého jazyka – možno si ho predstaviť ako sieť, na ktorú sa postupne viažu nové vlákna poznania v druhom, vyučovacom jazyku.

Cieľom AT nie je žiak rozprávajúci výlučne v jazyku výučby, ale žiak schopný preniesť jazykovú kompetenciu z materinského jazyka do procesu osvojovania si jazyka výučby a používať slovenčinu ako nástroj na vytváranie sociálnych väzieb a osvojovanie si nových vedomostí. AT tak pripravuje dieťa nielen na život v školskom prostredí (akademickú úspešnosť), ale aj na život v spoločnosti. Dosiahnuť tento cieľ je možné realizovaním každodennej pedagogickej praxe, ktorá vychádza z vedeckých poznatkov o dieťati s OMJ a metódach osvojovania si jazykov. Úspech tohto pôsobenia nestojí na kvantite, ale na kvalite procesu.

Realizácia edukačného procesu v AT stojí na troch pilieroch didaktiky cudzích jazykov (podľa Hanesová et al., 2024; Píšová et al., 2026):

- *Prístup zameraný na žiaka:* v AT sa spravidla stretávajú žiaci rôznych jazykových úrovní, sociokultúrnych prostredí, ale i rôznych vekových kategórií. Všetky uvedené osobitosti súvisia s procesom osvojovania si druhého jazyka, preto má učiteľ pri plánovaní a realizovaní výučby vychádzať z poznania žiakov. Pre vytvorenie podnetného prostredia v AT je nutné pracovať diferencovane so zameraním na jazykovú úroveň a vývinové osobitosti jednotlivých žiakov, čomu učiteľ prispôbuje voľbu metód a obsahov vzdelávania. Osvedčeným postupom je práca žiakov na rovnakej téme, s rovnakým materiálom, pričom sa líši náročnosť zadaní. V skupine žiakov je vhodné využívať tiež rovesnícke učenie, ktoré podporuje rozvoj vedomostí, spoluprácu a vzťahy medzi žiakmi.
- *Činnostne zameraný prístup* považuje žiakov za aktívnych účastníkov procesu učenia sa a používateľov jazyka. Žiaci nie sú pasívnymi prijímateľmi informácií – jazyk si osvojujú vykonávaním zmysluplných úloh, ktoré reflektujú ich reálny život. Nové vedomosti sa pritom prepájajú s predchádzajúcimi poznatkami aj s obsahom iných predmetov.
- *Viacjazyčný prístup* je založený na akceptácii materinského jazyka a kultúry žiaka. Prostredníctvom zapojenia materinského jazyka do výučby dochádza k vytvoreniu bezpečného a prijímajúceho prostredia, v ktorom si žiak rozvíja pozitívne sebapoňatie

a pozitívny vzťah k učeniu a novému jazyku. Pojmy, stratégie a vedomosti, ktoré si žiak osvojil vo svojom prvom jazyku, tvoria základ, na ktorý sa viažu poznatky v druhom jazyku. Materinský jazyk preto nemožno chápať ako prekážku vzdelávania, ale ako zdroj, z ktorého žiak čerpá. Cieľom AT je podpora rozvoja materinského jazyka súčasne s rozvojom jazykových schopností v slovenskom jazyku.

Jazyková vzdialenosť medzi materinským jazykom žiaka a slovenčinou ovplyvňuje rýchlosť osvojovania si komunikačnej aj akademickej kompetencie. Žiaci s materinským jazykom blízky slovenčine (napríklad slovanské jazyky) dokážu od prvých dní využívať podobnosti v slovnej zásobe, štruktúre viet a gramatických javoch a osvojovanie postupuje rýchlejšie. Žiaci s materinským jazykom typologicky vzdialeným od slovenčiny (napríklad jazyky používajúce iné písmo, iný gramatický systém alebo iný princíp tvorby slov) potrebujú dlhší čas na zvládnutie základnej komunikácie a osobitnú pozornosť pri rozvíjaní písomného prejavu. Učiteľ AT tieto rozdiely zohľadňuje pri voľbe metód, slovnej zásoby aj tempa výučby – nie však pri formulovaní očakávaní voči žiakovi.

Vhodnou voľbou metód vzdelávania (pozri Triedny učiteľ v adaptačnej triede) je možné vytvoriť podmienky pre rozvoj jazyka a súčasne osvojovanie si vzdelávacích obsahov príslušného vzdelávacieho cyklu. Tento cieľ napĺňa integrovaný prístup, pri ktorom sa jazyk osvojuje prostredníctvom obsahu jednotlivých predmetov – žiak sa neučí jazyk oddelene od učiva, ale priamo na ňom: počítaním v matematike, opisom obrázkov v učebnici slovenského jazyka, pomenúvaním javov v prírodovedných predmetoch. Pri voľbe obsahu je nutné prihliadať na skúsenosti dieťaťa, jeho slovnú zásobu v materinskom jazyku a mieru abstraktnosti učiva vzhľadom na vekové osobitosti a skúsenosti dieťaťa. Vytvorením vhodných podmienok a prístupov sa učenie stáva zmysluplným a dieťa má možnosť naplno rozvíjať svoj potenciál.

Špecifiká podľa vzdelávacieho cyklu

Uvedené východiská sa uplatňujú vo všetkých vzdelávacích cykloch, líšia sa však mierou a spôsobom, akým ich učiteľ v praxi napĺňa. Nasledujúca časť približuje osobitosti vzdelávania v AT podľa jednotlivých vzdelávacích cyklov.

Prvý vzdelávací cyklus (1. – 3. ročník)

Žiaci vstupujúci do primárneho vzdelávania vyžadujú vyššiu mieru podpory pri adaptácii na nové prostredie, s ktorým sú spojené nové pravidlá správania, organizácia výučby, požiadavky na vyššiu mieru samostatnosti a i. U žiakov s OMJ, ktorí vstupujú do školského prostredia s iným vyučovacím jazykom, ako je ich materinský jazyk, je potrebný citlivý prístup k jednotlivým fázam osvojovania si jazyka výučby⁹ a kultúrnym špecifikám prostredia, z ktorého dieťa prichádza. Úlohou školy je podporovať rozvoj materinského jazyka v primárnom prostredí (v spolupráci so zákonnými zástupcami, členmi komunity), ktorý tvorí základ pre akvizíciu ďalších jazykov. V mladšom školskom veku prebieha osvojovanie jazyka najjednoduchšie v prirodzených kontextoch s prepojením na hru. Špecifikom je rýchle učenie nového jazyka – dieťa si veľmi rýchlo osvojuje nové pojmy a frázy, ktoré je spojené s rýchlym zabúdaním osvojených obsahov – potreba opakovania. Osvojovanie si špecifickej slovnej zásoby vyučovacích predmetov (akademického jazyka – vid' Definícia základných pojmov)

⁹) Hanesová et al., 2024, s. 106 – 121. Dostupné na: https://jazykyhravo.umb.sk/wp-content/uploads/Jazyky_hravo_a_zmyslupne_ONLINE.pdf.

je výrazne pomalšie. Žiaci rýchlo nadobúdajú rýchlu komunikačnú plynulosť, ktorá môže vytvárať dojem jazykovej pripravenosti žiaka a viesť k predčasnému preradeniu do kmeňovej triedy. Pri absencii následnej podpory sa to prejaví v neskorších ročníkoch problémami pri prechode na náročnejšie texty a abstraktnejšie pojmy.

Rozdiel medzi komunikačnou a akademickou úrovňou zvládnutia jazyka má priamy dosah na plánovanie výučby: kým komunikačnú úroveň žiak dosahuje v priemere za 2 – 3 roky, osvojenie akademického jazyka trvá podstatne dlhšie. Popri intenzívnej jazykovej príprave žiaka je preto potrebné venovať pozornosť aj jazykovej náročnosti samotných učebných textov. Učebnice prírodovedných predmetov, matematiky sú jazykovo náročné nielen pre žiakov s OMJ či so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ale aj pre žiakov, ktorí sa s akademickým jazykom menej stretávajú mimo školy. Mnohé učebné obsahy pritom možno sprostredkovať jednoduchším jazykom bez straty odbornej správnosti – napríklad rozdelením zložených súvetí, nahradením menej frekvencovaných výrazov, doplnením vizuálnej opory alebo predstavením kľúčových pojmov pred čítaním textu. Už v tomto cykle je vhodné začať s rozvíjaním metakognitívnych stratégií učenia⁷ v ich základnej podobe (od úrovne A1), ktoré napomáhajú k vyššej akademickej úspešnosti a duševnej pohode (viac v časti Triedny učiteľ v AT).

V prvom roku sú žiaci hodnotení výhradne slovne. Priebežné hodnotenie v školskom informačnom systéme sa nerealizuje známkami, ale symbolmi vyjadrujúcimi mieru zapojenia žiaka do práce a jeho aktivity na hodine. V nasledujúcich rokoch, už po preradení žiaka do kmeňovej triedy, postupne nabieha hodnotenie upravenou percentuálnou stupnicou s výraznými úľavami (napríklad klasické diktáty sa nahrádzajú dopĺňovačkami, vynechávajú sa slovné úlohy v matematike a podobne).

Druhý vzdelávací cyklus (4. – 5. ročník)

Žiaci v tomto období prechádzajú od konkrétneho k abstraktnejšiemu mysleniu a rastie u nich význam rovesníckej skupiny pre sebahodnotenie. Zároveň narastá náročnosť učiva, textov učebníc a požiadaviek na jazykové kompetencie žiaka. Žiaci so znalosťou vyučovacieho jazyka na úrovni A1 – A2 môžu začať výraznejšie zaostávať za svojimi spolužiakmi v kmeňovej triede. Zaradenie do AT je na tejto úrovni účinným nástrojom na osvojovanie si akademického jazyka prostredníctvom prenosu pojmov z materinského jazyka. Žiaci tak získavajú šancu na prekonanie jazykovej bariéry a vytvorenie medzijazykových prenosov jazykových zručností, ktoré zabezpečia plynulý prechod do vyšších ročníkov.

V tomto cykle sa naplno prejavuje rozdiel medzi komunikačnou plynulosťou a zvládnutím akademického jazyka. Žiak, ktorý sa bez ťažkostí dohovoria so spolužiakmi, môže súčasne zlyhávať pri práci s učebnicovým textom, slovnou úlohou alebo výkladom učiteľa. Toto zaostávanie býva mylne pripisované schopnostiam žiaka, hoci ide o dôsledok nedostatočne rozvinutého akademického registra jazyka. Práca učiteľa sa preto sústreďuje na systematické budovanie odbornej terminológie jednotlivých predmetov, na prácu s učebnicovým textom (rozbor štruktúry textu, vyhľadávanie kľúčových informácií, práca s nadpismi, obrázkami a schémami) a na explicitné vysvetľovanie jazykových prostriedkov typických pre učebné

⁷ Radičová et al., 2025: Metakognícia – Sprievodca, NIVam. Dostupné na: https://ucime.vzdelavanie21.sk/wp-content/uploads/2025/12/Metakognicia_sprievodca_NIVAM.pdf

texty. Súbežne učiteľ ďalej rozvíja metakognitívne stratégie začaté v prvom cykle – vedie žiaka k plánovaniu vlastného postupu pri úlohe, k priebežnej kontrole porozumenia a k pomenovaniu toho, čo mu robí ťažkosť. Vhodnou oporou zostáva vizualizácia učiva a prepájanie nových pojmov s poznatkami, ktoré žiak nadobudol v materinskom jazyku.

Tretí vzdelávací cyklus (6. – 9. ročník)

Žiaci v období dospievania disponujú rozvinutou gramotnosťou v materinskom jazyku a schopnosťou abstraktného a analytického myslenia, ktoré vytvárajú predpoklady na rýchlejšie osvojovanie si akademického jazyka. Tieto predpoklady sa však premietnu do reálneho pokroku len vtedy, ak žiak zároveň disponuje metakognitívnymi stratégiami učenia – tie nie sú automatickým dôsledkom veku, ale výsledkom cieleného rozvíjania, ktoré má prebiehať už v predchádzajúcich rokoch školskej dochádzky.

Akademická náročnosť učiva je v tomto cykle vysoká a interval na adaptáciu krátky – žiak musí v priebehu niekoľkých rokov dosiahnuť úroveň umožňujúcu ukončenie nižšieho stredného vzdelania. Intenzívna jazyková príprava v menšom kolektíve je preto nevyhnutným predpokladom pre úspešné zvládnutie učiva, zaradenie do bežnej triedy a budúce smerovanie na typ strednej školy zodpovedajúci kognitívnym schopnostiam žiaka. Učiteľ v tomto cykle nadväzuje na stratégie učenia, ktoré si žiak priniesol, a cielene ich rozširuje: vedie ho k vedomej práci so slovníkom, k samostatnému vyhľadávaniu významov, k porovnávaniu gramatických štruktúr materinského jazyka a slovenčiny a k plánovaniu vlastného učenia. Vzhľadom na riziko sociálnej izolácie je súčasne potrebné od začiatku vytvárať príležitosti na kontakt s rovesníkmi mimo AT (pozri Začleňovanie žiakov do bežného vzdelávacieho procesu). Vhodné je zapojiť aj kariérne poradenstvo, ktoré žiakovi a jeho rodine pomôže zorientovať sa v možnostiach ďalšieho vzdelávania v slovenskom vzdelávacom systéme.

Bližšie informácie v Píšová et al. (2026). Slovenský jazyk ako druhý jazyk - Metodická príručka pre 1. stupeň a 2. stupeň. NIVaM. Dostupné na: https://ucime.vzdelavanie21.sk/wp-content/uploads/2026/05/Slovensky_jazyk_druhy_jazyk_metodicka_prirucka_NIVAM.pdf

Hodnotenie žiakov v AT sa realizuje na základe Manuálu – Hodnotenie deti cudzincov, dostupné na https://nivam.sk/wp-content/uploads/manual_hodnotenie-deti-cudzincov-1.pdf

Triedny učiteľ v adaptačnej triede

Proces osvojovania si jazyka, v ktorom žiak nadobúda jazykovú kompetenciu spontánne a neuvedomele, prebieha najprirodzenejším spôsobom – kontaktom s inými ľuďmi. Učiteľ v AT je osobou, ktorá nevystupuje len ako sprostredkovateľ vzdelávacieho obsahu, ale predovšetkým ako facilitátor učenia: vedome modeluje jazyk, vytvára príležitosti na zmysluplnú komunikáciu a buduje u žiaka dôveru vo vlastné schopnosti. Kvalita jazyka smerujúceho od učiteľa k žiakovi priamo ovplyvňuje akademické výsledky žiaka⁸ a proces prenosu informácií závisí od niekoľkých kvalít učiteľa, ktoré sa navzájom dopĺňajú⁹:

⁸) Morreale, S. P., & Pearson, J. C. (2008). *Why Communication Education is Important: 6e Centrality of the Discipline in the 21st Century*. *Communication Education*, 57(2), 224–240. <https://doi.org/10.1080/03634520701861713>

⁹) Hanesová et al. (2024). *Jazyky hravo a zmysluplne*. Belianum.

- **Diagnostika aktuálnej úrovne jazykových zručností dieťaťa:** každý žiak je jedinečná bytosť s odlišnými sociálnymi a kultúrnymi skúsenosťami, ktoré ovplyvňujú jeho poznanie o svete a s ním spojenú slovnú zásobu v materinskom jazyku. Poznanie aktuálnej úrovne jazykových zručností žiaka v materinskom (ak to personálne podmienky školy dovoľujú) a vyučovacom jazyku tvorí predpoklad k voľbe jazykového inputu (verbálne a neverbálne podnety) primeraného jeho individuálnym a vývinovým osobitostiam. Učiteľ na základe týchto znalostí poskytuje žiakovi adresnú podporu, ktorá mu umožňuje zvládnuť úlohu presahujúcu jeho aktuálne samostatné schopnosti. Na základe odporúčaní v časti Plánovacia fáza je potrebné vykonávať sledovanie jazykového pokroku a psychosociálnej adaptácie žiaka priebežne, počas celého školského roka.
- **Poznanie metód pre osvojovanie si druhého jazyka:** pedagóg zorientovaný v zákonitostiach osvojovania si druhého jazyka dokáže poskytnúť žiakovi zrozumiteľné jazykové podnety (verbálne i neverbálne), rešpektuje prirodzené poradie rozvoja zručností, prípadné tiché obdobie a prepája výučbu jazyka s obsahom ostatných predmetov. Konkrétne metódy, postupy a stratégie výučby slovenčiny ako druhého jazyka spracúvajú metodická príručka NIVaM Slovenský jazyk ako druhý jazyk (Píšová et al., 2026) a publikácia Jazyky hravo a zmysluplne (Hanesová et al., 2024).¹⁰
- **Podporovanie triednej klímy zameranej na bezpečie a prijatie:** vzťah medzi učiteľom a žiakom je predpokladom k dosiahnutiu potenciálu žiaka¹¹. Pedagogický personál v AT vytvára prostredie, v ktorom žiak cíti prijatie - učiteľ má o žiaka úprimný záujem, verí v jeho schopnosti a vytvára atmosféru dôvery. V prostredí, v ktorom žiak nie je vystavený zosmiešňovaniu, tlaku na bezchybný výkon ani obavám z reakcie na neúspech, sa učí pristupovať k chybe ako k prirodzenej súčasť učenia a buduje si jazykové sebavedomie.
- **Podporovanie kultúrnej identity žiaka:** učiteľ AT nemusí ovládať materinské jazyky svojich žiakov, jeho úlohou je však vytvárať most medzi kultúrou primárneho sociálneho prostredia a kultúrou školy a sprevádzať adaptáciou nielen žiaka, ale aj jeho rodinu. Zásadná je pritom kompetencia podporovať kultúrnu identitu žiaka: pracovať s prítomnosťou nového jazyka v triede a rozvíjať interkultúrne povedomie tak, aby žiak mohol svoju kultúrnu identitu prežívať ako nekonfliktnú (Vančíková, 2024). Prakticky to znamená uplatňovať princíp všadeprítomnosti jazyka – slová a frázy majú byť prítomné na nástenkách v triede aj na chodbách školy a sprevádzať žiaka na rôznych vyučovacích hodinách. Ak sú pravidlá triedy či organizačné a učebné pokyny uvedené v oboch jazykoch, získava príležitosť vnímať podobnosti a odlišnosti medzi nimi nielen žiak s OMJ, ale aj jeho spolužiaci.

Odporúčaná literatúra:

Hanesová et al. (2024). Jazyky hravo a zmysluplne. Belianum

Píšová et al. (2026). Slovenský jazyk ako druhý jazyk - Metodická príručka pre 1. stupeň a 2. stupeň. NIVaM.

Vančíková (2024). Inkluzívny prístup k učeniu cudzích jazykov. Belianum.

Webový portál zameraný na vzdelávanie žiakov s OMJ <https://inkluzivniskola.cz>.

¹⁰⁾ https://jazykyhravo.umb.sk/wp-content/uploads/Jazyky_hravo_a_zmysluplne_ONLINE.pdf

¹¹⁾ Hattie, J. (2023). *Visible Learning: The Sequel: A Synthesis of Over 2,100 Meta-Analyses Relating to Achievement*. Routledge.

Pedagogický asistent v adaptačnej triede

Pedagogický asistent je podľa § 21 ods. 1 zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch pedagogickým zamestnancom, ktorý podľa požiadaviek učiteľa a v spolupráci s odbornými zamestnancami vytvára rovnosť príležitostí vo výchove a vzdelávaní a pomáha žiakovi alebo skupine žiakov pri prekonávaní architektonických, informačných, jazykových, zdravotných, sociálnych alebo kultúrnych bariér. Práve prekonávanie jazykových a kultúrnych bariér je hlavným obsahom jeho práce v AT.

V prípade, že pedagogický asistent ovláda materinské jazyky žiakov, môže pomôcť vytvoriť kultúrny a jazykový most medzi primárnym prostredím a školou. Vystupuje nielen ako dôležitý prvok vo vzdelávacom procese – pomáha prenášať pojmy medzi materinským jazykom a slovenčinou; tiché obdobie v procese osvojovania si druhého jazyka vyplňa komunikáciou v materinskom jazyku, ale aj ako prvok spájajúci zákonných zástupcov žiakov AT a školu. Ovládanie materinského jazyka žiakov však nie je podmienkou k vykonávaniu profesie pedagogického asistenta v AT. Nápomocný je aj asistent, ktorý jazykom žiaka nehovorí – jeho prítomnosť posilňuje názornosť, používanie dôslednejšej artikulácie, pomalšieho tempa reči či názorné pomôcky a karty.

Skúsenosť z praxe AT ukázala, že bez presného vymedzenia kompetencií má rola pedagogického asistenta tendenciu zúžiť sa na pasívnu polohu tlmočníka. Odporúča sa preto, aby riaditeľ školy v spolupráci s triednym učiteľom AT vymedzil náplň práce pedagogického asistenta hneď na začiatku školského roka tak, aby bol od úvodu integrovaný ako pedagogický partner učiteľa. Náplň práce určuje riaditeľ školy v súlade so zákonom č. 138/2019 Z. z. a profesijným štandardom pedagogického asistenta (Pokyn ministra č. 39/2017); nasledujúce body predstavujú odporúčané zameranie práce pedagogického asistenta v podmienkach AT:

- *Aktívna podpora počas vyučovania:* pedagogický asistent z vlastnej iniciatívy pracuje s vybranými žiakmi priamo v priebehu vyučovacej hodiny, usmerňuje ich pozornosť a pomáha im prekonávať počiatočný komunikačný blok.
- *Tvorba a úprava materiálov:* v spolupráci s vyučujúcim pripravuje a metodicky upravuje učebné pomôcky, zjednodušuje pracovné listy a prispôbuje didaktické materiály tak, aby boli vizuálne zrozumiteľné.
- *Tlmočenie ako podporný, nie hlavný nástroj* – v prípade, že pedagogický asistent ovláda materinský jazyk žiakov, využíva preklad na vysvetlenie zadania alebo pri nevyhnutnej komunikácii s rodinou, nie ako hlavnú náplň vyučovacej hodiny. Cieľom je viesť žiaka k postupnému porozumeniu slovenčine, nie k závislosti od neustáleho prekladu.

Systematickú a dlhodobú podporu žiakovi aj jeho rodine paralelne poskytuje školský podporný tím. V celom procese je nevyhnutná úzka spolupráca so zákonnými zástupcami, pričom komunikácia prebieha za prítomnosti pedagogického asistenta alebo externého tlmočníka.

Bližšie informácie k práci pedagogického asistenta v triede so žiakmi s OMJ sú dostupné na portáli Inkluzivní škola: <https://inkluzivniskola.cz/materialy/?temata%5B%5D=asistenti-pedagoga>

Komunitný a výchovný asistent v adaptačnej triede

Komunitný a výchovný asistent (ďalej len KAVA) je zamestnanec školy, ktorý podľa § 152c školského zákona zabezpečuje podporné činnosti. Tie pomáhajú žiakom zvládnuť adaptáciu v novom prostredí, začleniť sa do kolektívu a cítiť sa v škole bezpečne. Zároveň uľahčujú komunikáciu medzi školou, rodinou a komunitou. Keďže žiaci s OMJ patria medzi skupiny, ktorým sa podporné činnosti poskytujú prednostne, KAVA môže byť pre AT významnou oporou.

Najväčší prínos tejto pozície vyplýva zo skutočnosti, že sa na ňu nevzťahujú kvalifikačné predpoklady v podobe dosiahnutého stupňa vzdelania. Stačí, aby mal uchádzač najmenej 18 rokov a absolvoval vzdelávanie, ktoré škola zabezpečuje podľa obsahu pripraveného NIVaM. Túto funkciu tak môže zastávať aj člen komunity, z ktorej žiaci pochádzajú, a to aj vtedy, ak nemá ukončené stredné vzdelanie. Takýto človek zvyčajne ovláda materinský jazyk žiakov, pozná kultúru a životné podmienky ich rodín. Škola tak získava spojenca, ktorého by inak možno nedokázala nájsť.

Práve v tom sa KAVA zásadne líši od pedagogického asistenta (pozri Pedagogický asistent v AT), ktorý je pedagogickým zamestnancom a preto musí spĺňať kvalifikačné predpoklady podľa zákona č. 138/2019 Z. z., teda mať najmenej úplné stredné vzdelanie s maturitou. Pedagogický asistent pôsobí predovšetkým priamo vo vyučovaní a je pedagogickým partnerom učiteľa. KAVA, naopak, nie je pedagogickým zamestnancom ani odborným zamestnancom a vyučovací proces neupravuje. Jeho práca sa sústreďuje na vzťah medzi školou, žiakom a rodinou. Môže ju vykonávať aj mimo budovy školy, v teréne, napríklad pri návšteve rodiny alebo pri sprevádzaní žiaka do školy. Obe pozície sa teda nenahrádzajú, ale dopĺňajú.

Aby rola KAVA naplnila svoj účel, je vhodné, aby riaditeľ školy hneď na začiatku školského roka vymedzil jej rozsah v spolupráci s triednym učiteľom v AT a so školským podporným tímom. V podmienkach AT sa KAVA odporúča zamerať najmä na tieto oblasti:

- *Komunikácia so zákonnými zástupcami:* sprostredkúva kontakt medzi školou a rodinou, ktorá ešte nerozumie slovenskému jazyku ani fungovaniu slovenskej školy. Pomáha rodičom aj pri administratívnych úkonoch, napríklad pri zápise, pri vysvetľovaní dôvodov zaradenia žiaka do AT a udelení informovaného súhlasu alebo pri ospravedlňovaní neprítomnosti.
- *Konfliktné a krízové situácie:* ak vznikne nedorozumenie, konflikt alebo mimoriadna situácia, sprostredkúva komunikáciu medzi školou, rodinou a ďalšími zúčastnenými stranami a pomáha ich postup zladiť. Vďaka znalosti jazyka a kultúry rodiny dokáže predísť tomu, aby sa kultúrne podmienené nedorozumenie vyhrotilo.
- *Odstraňovanie jazykových bariér:* pomáha preklenúť jazykovú bariéru medzi školou, žiakom a jeho rodinou. Najmä v prvých týždňoch pobytu v AT tak žiak aj rodičia dostávajú dôležité informácie v jazyku, ktorému plne rozumie.
- *Spolupráca so zákonnými zástupcami:* pomáha zákonným zástupcom porozumieť, čo od nich škola očakáva, napríklad pri domácej príprave, zabezpečení pomôcok či pravidelnej dochádzke. Spolu s nimi hľadá riešenia tam, kde im v tom bránia ich možnosti (pozri Spolupráca s rodinou).

Osobitný význam má zapojenie KAVA aj do psychosociálnej podpory žiakov. Najúčinnjšou formou tejto podpory je komunikácia v jazyku, ktorému žiak plne rozumie (pozri Psychosociálna podpora). KAVA, ktorý ovláda materinský jazyk žiaka, sa preto môže stať osobou, ku ktorej má žiak v škole dôveru a na ktorú sa môže obrátiť, pričom rozhovory s ním žiakovi poskytujú priestor vyjadriť sa a posilňujú jeho pocit pohody a bezpečia. Ak KAVA spozoruje, že žiak prežíva ťažkosti, informuje triedneho učiteľa a školský podporný tím (pozri Sledovanie psychosociálnej adaptácie). Poskytovanie odborných činností alebo podporných opatrení však nenahrádza.

Bližšie informácie sú dostupné na <https://www.minedu.sk/46551-sk/podporne-cinnosti-a-komunitny-a-vychovny-asistent/>

Edukačné publikácie (učebnice, pracovné zošity, učebné texty)

Učebnice a ďalšie formy učebných textov sú najčastejšie používanými pomôckami učiteľov pri výučbe. V AT je odporúčané využívať zdroje vychádzajúce z vedeckého poznania o výučbe jazykov a zohľadňujúce slovenský kultúrny a vzdelávací kontext. Pri práci v AT sa preto odporúča uprednostniť edukačné publikácie určené priamo pre výučbu slovenčiny ako druhého jazyka.

Pri výbere edukačných publikácií je potrebné overiť, či jazyková náročnosť materiálu zodpovedá skutočnej úrovni žiakov. Materiály určené pre úroveň A1 môžu byť pre žiakov na jej úplnom začiatku príliš náročné – nielen počtom nových slov, ale aj gramatickou zložitostou, dĺžkou textov a tempom, akým nové informácie pribúdajú. Ako orientačný rámec pri práci so začiatovníkmi možno použiť pomer približne jedného nového výrazu na päť už osvojených, pričom text by nemal obsahovať viac ako tri až päť nových slov. Ak materiál týmto kritériám nezodpovedá, je vhodné texty skrátiť a doplniť ďalšou vizuálnou oporou.

Prispôsobovanie dostupných materiálov jazykovej úrovni žiakov je bežnou a legitímnou súčasťou práce učiteľa AT. Ide najmä o skracovanie textov, zjednodušovanie vetnej stavby, dopĺňanie vizuálnej opory a rozloženie lekcie do dlhšieho časového úseku. Túto prácu môže učiteľ realizovať v spolupráci s pedagogickým asistentom (pozri Pedagogický asistent v AT).

Okrem učebníc a pracovných zošitov je vhodné mať k dispozícii doplnkové materiály rozširujúce možnosti výučby: vizuálne a obrazové pomôcky, dvojjazyčné slovníky a karty, literatúru pre deti a mládež, multimediálne nahrávky. Pri výbere materiálov je potrebné prihliadať na vek a jazykovú úroveň žiaka tak, aby boli pre neho obsahovo i vizuálne primerané.

Medzi dostupné materiály patria:

- *Slovenčina ako druhý jazyk pre žiačky a žiakov 2. stupňa základnej školy*. Faragulová, A. (2026). Inklucentrum – Centrum inkluzívneho vzdelávania. Kompletná séria (učebnica, gramatická príručka, slovník, pracovný zošit a ďalšie materiály) na výučbu slovenčiny žiakom a žiačkam s odlišným materinským jazykom. <https://inklucentrum.sk/publikacie/slovencina-ako-druhy-jazyk/>
- *Kamarátka slovenčina - jazykový program pre deti s odlišným materinským jazykom (1.a 2.časť)*. Šimanová, L., Lynch, Z., Hanesová, D., Kováčová Švecová, Z., Čiliaková, R., & Hušlová Orságová, M. (2025). Belianum. Voľne dostupný jazykový program pre deti vo veku 5 – 8 rokov zameraný na osvojovanie si slovenského jazyka ako druhého jazyka <https://kamaratkaslovencina.sk/>.
- *Aha, slovenčina! Učebnica pre deti cudzincov a krajanov*. Báčkai, K., & Uličná, M. (2022). iCan. Učebnica, dva pracovné zošity a zvukové nahrávky pre základný intenzívny kurz štátneho jazyka pre žiakov vo veku 6 – 15 rokov.
- *Karty KIKUS* – obrazové karty na rozvoj základnej slovnej zásoby.
- *Obrázkové karty (metodická príručka)*. Píšová, J., Csiba, K., & Blažek, T. (2023). NIVaM. Dostupné na <https://ucime.vzdelavanie21.sk/wp-content/uploads/2026/07/Obrazkove-karty-prirucka.pdf>
- *Deň Alice a Doda*. Choleva, J., Laurincová, Z., & Kompaniková, M. (2021). Rómsko-slovenská pracovná učebnica.

- *Krajina Hláske* www.krajinahlaskovo.sk Webová platforma zameraná na nácvik a zdokonalenie učiva, ktoré súvisí so zvukovou rovinou slovenského jazyka a suprasegmentálnymi javmi (kvantita – dĺžka, prízvuk, dôraz atď.).

Príklad z praxe

Žiaci v AT majú obsah lekcie zameraný na tradičné slovenské sviatky v zimnom období. Ako kultúrne prispôbiť obsah lekcie tak, aby sme naplnili cieľ: osvojenie si potrebnej slovnéj zásoby a súčasne podporili kultúrnu identitu žiakov?

Lekcia slovenčiny ako druhého jazyka určená pre predvianočné obdobie sa venovala tradičným sviatkom na Slovensku a ich sláveniu. V adaptačnej triede so žiakmi s vietnamským materinským jazykom by však téma predpokladala znalosť reálií, s ktorými žiaci nemali skúsenosť: priebeh Vianoc, súvisiace zvyky, jedlá a predmety boli pre nich neznáme rovnako ako slová, ktoré ich pomenúvajú. Žiaci by tak súčasne zvládali novú slovnú zásobu aj neznámy kultúrny obsah. Učiteľka preto lekciu prepracovala tak, aby východiskom bola skúsenosť blízka žiakom: oslava vietnamského Nového roka Tet. K téme vytvorila nový text na čítanie primeraný jazykovej úrovni žiakov, vlastnú ilustráciu a upravené úlohy. Žiaci si osvojovali slovnú zásobu potrebnú na opis sviatku (príprava, jedlo, rodina, darčeky, prania) na základe obsahu, ktorý poznali z vlastného života, a mohli tak sústrediť pozornosť na jazyk, nie na dešifrovanie neznámych reálií. Osvojená slovná zásoba sa následne stala oporou pri téme slovenských sviatkov: žiaci už disponovali slovami potrebnými na porovnanie oboch sviatkov a mohli opísať, čo majú spoločné a v čom sa líšia. Postup zároveň vytvoril priestor na to, aby žiaci sprostredkovali svoju skúsenosť spolužiakom, čo posilnilo ich postavenie v triede – v tejto téme boli oni tí, ktorí vedeli viac.

Viac k téme na <https://ucime.vzdelavanie21.sk/slovensky-jazyk-ako-druhy-jazyk/>.

Začleňovanie žiakov do bežného vzdelávacieho procesu

Komunikačná plynulosť v bežných komunikačných situáciách nie je znakom pripravenosti na prácu s akademickým registrom vzdelávacích obsahov. Odborná literatúra tento jav označuje ako *povrchovú plynulosť jazyka* (Skutnabb-Kangas, 2000) – žiak sa v každodennej komunikácii dorozumie zdanlivo bez ťažkostí, no komplexnejšie jazykové štruktúry potrebné na porozumenie učivu nezvláda.

Rozhodnutie o preradení žiaka do kmeňovej triedy sa preto nemôže opierať výlučne o subjektívne pedagogické posúdenie. Malo by vychádzať z opakovaného diagnostického merania jazykovej úrovne (pozri Diagnostika jazykovej úrovne), doplneného o pedagogické posúdenie pokroku žiaka v komunikačnej aj akademickej rovine jazyka.

V počiatočnej fáze (v prvom štvrtroku) sa odporúča zaradiť žiaka do kmeňovej triedy najmä na predmety s nízkou jazykovou náročnosťou a vysokým podielom prirodzenej interakcie s rovesníkmi – telesnú a športovú výchovu, výtvarnú výchovu, hudobnú výchovu – a do činnosti školského klubu detí. S napredovaním žiaka sa postupne pridávajú predmety so strednou jazykovou náročnosťou, napríklad matematika, v ktorej môže žiak ťažiť z medzinárodnej zrozumiteľnosti symbolov a štruktúry úloh. Predmety s vysokou jazykovou náročnosťou (slovenský jazyk a literatúra, vlastiveda, dejepis, prírodoveda, biológia) sa zaraďujú najneskôr, po dosiahnutí dostatočnej úrovne akademického jazyka.

Tento prístup umožňuje postupné budovanie sociálnych väzieb a znižuje nárazovosť prechodu. Počet predmetov sa môže postupne zvyšovať v závislosti od pokroku žiaka. Zároveň zodpovedá skúsenostiam zo zahraničných modelov, ktoré systematicky prepájajú jazykovú prípravu s postupnou, štruktúrovanou expozíciou bežným triedam pri predmetoch s nižšou jazykovou náročnosťou (Koehler et al., 2022).

Model postupnej integrácie sa odporúča stanoviť pred začiatkom školského roka spolu s harmonogramom jednotlivých fáz a dodržiavať ho počas celého obdobia. Prípadné zmeny je vhodné dokumentovať s uvedením dátumu, dôvodu a očakávaného cieľa – umožňuje to vyhodnotiť účinnosť zvoleného modelu.

Príklad z praxe: Postupné začleňovanie v 1. ročníku

Žiaci 1. ročníka, ktorí nastúpili do AT v septembri, absolvovali počas prvých troch mesiacov výučbu výhradne v rámci AT, kde popri ostatných predmetoch dostávali aj intenzívnu jazykovú prípravu. Kontakt so žiakmi kmeňových tried prebiehal v tomto období v školskom klube detí. Po troch mesiacoch začali navštevovať kmeňovú triedu počas telesnej výchovy – predmetu, v ktorom je vyššia pravdepodobnosť zažitia úspechu aj nadviazania sociálnych kontaktov.

Od druhého polroka bol zavedený model jedného celého dňa v kmeňovej triede týždenne. Ten sa však neosvedčil, a preto sa škola od marca vrátila k predmetovej integrácii: žiaci sa zúčastňovali výučby v kmeňovej triede na matematike, anglickom jazyku a telesnej výchove, zatiaľ čo slovenský jazyk a predmety vyžadujúce individuálny prístup zostali v AT.

Tento postup umožnil postupné adaptovanie sa na kolektív kmeňovej triedy a osvojovanie si vzorcov správania v jej prostredí, pričom intenzívna jazyková podpora v AT pokračovala počas celého školského roka.

Formálne preradenie do kmeňovej triedy

Žiak sa zaraďuje späť do kmeňovej triedy po absolvovaní vzdelávania v AT, teda keď dosiahne požadované jazykové kompetencie. Riaditeľ školy tak urobí po konzultácii s triednym učiteľom, prípadne na základe vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie, formou písomného oznámenia zákonnému zástupcovi.

Namiesto rozhodnutia medzi zotrvaním v AT a úplným odchodom z nej sa odporúča zvážiť aj prechodné formy – čiastočný návrat do AT (len na určité vyučovacie predmety), súbežnú účasť na jazykovom kurze (podľa podporného opatrenia Zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy¹²⁾) alebo predĺženú predmetovú integráciu bez celodenného presunu do kmeňovej triedy.

Žiak, ktorý na konci druhého polroka neprospeš z viac ako dvoch vyučovacích predmetov alebo ktorý neprospeš po komisionálnej skúške, opakuje ročník v pôvodnej bežnej triede, nie v adaptačnej.

Preradenie do kmeňovej triedy neznamena ukončenie jazykovej podpory. Osvojovanie akademického jazyka trvá u žiakov s OMJ približne 5 až 7 rokov, a to aj pri kvalitnej výučbe (Cummins, 2001; Thomas & Collier, 2002). Rozsiahly dlhodobý výskum ukazuje, že krátkodobé prechodné jazykové programy uzatvárajú približne polovicu vzdelávacieho rozdielu oproti

¹²⁾ <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/6b8/37275.52acae.pdf>

rodeným hovoriacim, zatiaľ čo kvalitné dlhodobé programy ho uzatvárajú v plnej miere. Jazyková podpora má preto systematicky pokračovať aj v ďalších ročníkoch – formou rozširujúceho jazykového kurzu (pozri Jazykový kurz a rozširujúci jazykový kurz), úpravy vzdelávacích materiálov a metód či ďalších podporných opatrení podľa individuálnych potrieb žiaka.

Príprava kolektívu kmeňovej triedy

Príprava kolektívu kmeňovej triedy je rovnako dôležitá ako príprava samotného žiaka. Triedny učiteľ a školský podporný tím s triedou pracujú na niekoľkých úrovniach: predstavia spolužiakom krajinu, kultúru a jazyk nového žiaka spôsobom primeraným veku, vysvetlia, že žiak môže byť v prvých mesiacoch tichší alebo môže potrebovať viac času na vyjadrenie, a otvorene pomenujú, že táto situácia nie je prejavom nezájmu ani nedostatočných schopností, ale prirodzenou súčasťou osvojovania si druhého jazyka. Pri predstavovaní krajiny a kultúry nového spolužiaka sa učiteľ zameriava skôr na spoločné črty než na odlišnosti. Škola pritom nemusí poznať, ako žiak prežíva svoju identitu, preto je vhodnejšie ponechať jej prezentáciu na samotného žiaka, po konzultácii so zákonným zástupcom, ktorý môže byť k nej prizvaný. Cieľom je predísť stereotypizácii zo strany spolužiakov aj pedagógov.

Súčasťou prípravy môžu byť spoločné aktivity zamerané na budovanie komunity, určenie rovesníckeho sprievodcu z radov spolužiakov, ako aj jasné pravidlá rešpektujúcej komunikácie v triede. Cieľom je predchádzať nepochopeniu a sociálnej izolácii žiaka a vytvoriť preňho prijímajúce prostredie.

Psychosociálna podpora

Vzdelávanie žiaka s OMJ v AT nie je len jazyková príprava, ale aj proces psychosociálnej adaptácie. Žiak musí súčasne zvládať tri náročné úlohy: osvojovanie si nového jazyka, nadväzovanie nových vzťahov a prispôbovanie sa odlišnému vzdelávaciemu systému, kultúre školy a niekedy aj kultúre majoritnej spoločnosti. Mladší žiaci tento prechod vnímajú najmä cez stratu rovesníckej skupiny, starší ho prežívajú aj ako stratu sociálneho postavenia, ktoré mali v predchádzajúcom prostredí. U detí utečencov sa navyše pridáva riziko traumatického zázemia, ktoré sa môže prejaviť úzkosťou, somatickými ťažkosťami alebo problémami v správaní.

Vytvorenie podmienok, v ktorých sa žiak cíti prijatý a môže sa rozvíjať vlastným tempom, je preto nevyhnutným predpokladom jeho úspešného začlenenia:

- Najúčinnějšíou formou psychosociálnej podpory žiaka s OMJ je pravidelný kontakt s osobou, s ktorou môže komunikovať bezpečne a v jazyku, ktorému plne rozumie. Najmä počas prvých mesiacov po príchode do nového jazykového, školského a sociálneho prostredia je preto vhodné zabezpečiť takýto kontakt systematicky – napríklad prostredníctvom pedagogického asistenta alebo komunitného a výchovného asistenta hovoriaceho materinským jazykom žiaka. Ak v lokalite sídla školy takáto možnosť nie je dostupná, je potrebné zabezpečiť aspoň občasnú dostupnosť tlmočníka, prípadne člena komunity, z ktorej žiak pochádza, alebo inej osoby ovládajúcej materinský jazyk žiaka, ktorá pracuje v spolupráci a pod odbornou supervíziou školského podporného tímu. Alternatívne je možné časť psychosociálnej podpory realizovať aj skupinovou formou, napríklad prostredníctvom psychosociálneho programu STRONG¹³.

¹³) <https://www.strongforschools.com/>

- Kontakt v materinskom jazyku by mal byť zabezpečený najmenej v rozsahu jednej až dvoch hodín týždenne počas prvých šiestich mesiacov, pričom počas prvých dvoch týždňov adaptačného obdobia môže byť vhodná aj vyššia intenzita podpory. Takto nastavená podpora má predovšetkým preventívny charakter. Ani vysoká odborná kvalifikácia psychológa, špeciálneho pedagóga alebo iného odborného zamestnanca sama osebe nedokáže kompenzovať situáciu, v ktorej žiak nevie vyjadriť svoje prežívanie a potreby vyjadriť v spoločnom jazyku. Zároveň môže osoba hovoriaca materinským jazykom žiaka sprostredkovať triednemu učiteľovi a členom školského podporného tímu potreby žiaka a prispieť tak k vhodnejšiemu nastaveniu jeho podpory v triede. Vo viacerých európskych krajinách je systémovou súčasťou podpory žiakov s OMJ aj pravidelná výučba v ich materinskom jazyku.

Príklad z praxe: Rovesnícka podpora

Prepojenie AT s bežným životom školy možno realizovať systematickou rovesníckou podporou v spolupráci s učiteľmi kmeňových tried:

- *Buddy prestávky* – skupina dobrovoľníkov zo starších ročníkov pravidelne počas prestávok navštevuje AT. Žiaci spolu čítajú knihy, hrajú kartové hry určené na výučbu jazyka a z vlastnej iniciatívy začali spoluvytvárať prekladové slovníčky (napríklad slovensko-vietnamský).
- *Integrácia v školskom klube detí*: priestorová blízkosť tried umožňuje, aby deti z AT v popoludňajších hodinách prirodzene prechádzali do kmeňových oddelení ŠKD a zapájali sa do spoločných aktivít. Dochádza tak k neformálnej a rýchlej socializácii.
- Neustále počúvanie druhého jazyka vedie u žiakov k rýchlej únave a kognitívnemu preťaženiu. Medzi vzdelávacie aktivity je preto vhodné zaraďovať *krátke relaxačné bloky s uvoľňujúcimi aktivitami* vychádzajúcimi z traumy rešpektujúceho prístupu a detskej jogy. Pri akútnej únave pomáhajú krátke tvorivé mikroaktivity, napríklad skladanie origami alebo rýchle kreslenie, ktoré umožnia obnoviť pozornosť.

Tieto aktivity možno realizovať s otvorenými dverami na chodbu – prirodzene tak priťahujú a zapájajú aj deti z okolitých tried, ktoré sa počas prestávky spontánne pridávajú.

Pre priebeh adaptácie a predchádzanie senzorickému preťaženiu je dôležité cielené usporiadanie triedy do funkčných zón, ktoré žiakom poskytujú pocit istoty a priestor na sebareguláciu:

- Zóna na oddych a bezpečie: vyhradené miesto (napríklad stan), kam sa žiak môže stiahnuť pri únave, preťažení alebo potrebe samoty.
- Kreatívna a zážitková zóna: priestor na kreslenie a voľnú tvorbu. Osvedčila sa mini kuchynská linka s maketami potravín, pri ktorej žiaci prirodzene rozvíjajú komunikačné zručnosti cez rolové hry.
- Zóna na stravovanie: samostatný, pevne vyhradený priestor. Možnosť osvojovania si spoločenských fráz a slovnej zásoby aj počas oddychových chvíľ určených na stravovanie.
- Vizualná podpora: nástenné plagáty s obrázkami základnej slovnej zásoby a školských pokynov.
- Senzomotorické pomôcky na reguláciu napätia. Žiaci sa ich rýchlo naučia vnímať ako podporu a po čase si ich počas hodiny pýtajú sami.

Klasické ranné kruhy zamerané na zložité psychologické a etické témy sú pre žiakov s minimálnou slovnou zásobou bariérou. Aby si zachovali svoj socializačný význam, je vhodné preformulovať ich na jazykovú a sociokultúrnu rozvíčku: namiesto abstraktných rozhovorov pracovať s detskými knihami, ktoré majú minimum textu a bohatý, logicky štruktúrovaný obrazový materiál. Osvedčili sa publikácie postavené na princípoch prirodzeného osvojovania si jazyka. Žiaci si k takýmto knihám vytvárajú silný vzťah, najmä ak doma knihy nemajú. Zvážiť možno aj darovanie knihy ako formu koncoročnej odmeny.

Triedny učiteľ AT pravidelne sleduje psychosociálnu klímu v triede, individuálnu pohodu žiakov a kvalitu vzťahov v skupine. V prípade signálov, že žiak prežíva ťažkosti – uzavretosť, úzkosť, agresivitu, somatické sťažnosti, výrazný pokles výkonu – bezodkladne kontaktuje školský podporný tím/centrum poradenstva a prevencie. V odôvodnených prípadoch škola sprostredkuje žiakovi a jeho rodine kontakt na centrum poradenstva a prevencie, prípadne na špecializované služby pre obeť traumy alebo pre rodiny v ťažkej životnej situácii. Podrobnejšie v sekcii Sledovanie psychosociálnej adaptácie.

Spolupráca s rodinou

Kvalita psychosociálnej podpory závisí aj od miery zapojenia rodiny. Škola s rodinou komunikuje v jazyku, ktorému rodičia rozumejú – prostredníctvom tlmočníka alebo viacjazyčných materiálov. U starších žiakov môže byť súčasťou podpory aj kariérne poradenstvo, ktoré rodine pomôže porozumieť možnostiam ďalšieho vzdelávania žiaka v slovenskom systéme. Sociokultúrny kontext môže významne ovplyvniť nastavenie rodiny aj školy k spolupráci. Z neznalosti tohto kontextu môžu vznikať predsudky voči rodine, v dôsledku ktorých sa rodina k podpore dostane len v obmedzenej alebo žiadnej forme (Krnáčová et al., 2023). Pri nastavovaní spolupráce je preto potrebné postupne vytvárať zhodu v štyroch oblastiach:

- *Hodnoty*, aby škola a rodina pracovali na spoločnom ciele. Niektorí rodičia môžu mať konflikt hodnôt s očakávaniami školy alebo spoločnosti, ktorý vychádza z odlišnosti kultúr. V tomto kontexte je dôležité, aby rodičia poznali očakávania školy a škola poznala očakávania rodičov. Len na základe vzájomnej komunikácie je možné nastaviť fungovanie spolupráce tak, aby bol dosiahnutý spoločný cieľ.
- *Zručnosti*, aby sa rodičia necítili ponechaní bez nástrojov. Rodič nemusí mať kapacitu konať v súlade s očakávaniami školy, ak nemá potrebné zručnosti alebo nerozumie svojej role v podpore dieťaťa. V tomto ohľade je prínosná aj spolupráca s členom komunity, do ktorej dieťa s rodinou patrí.
- *Zdroje*, aby boli nároky realistické. Je namieste zaujímať sa, či prostredie, v ktorom sa rodina nachádza, jej vôbec poskytuje prostriedky potrebné na primeranú odpoveď. Socioekonomické zázemie rodiny významne ovplyvňuje úspešnosť adaptácie žiaka. Rodiny v ťažkej finančnej situácii môžu mať obmedzené možnosti zabezpečiť žiakovi pomôcky, knihy v slovenčine, prístup k internetu alebo doučovanie; rodičia môžu pracovať v dlhých zmenách a mať obmedzený priestor venovať sa žiakovi. AT na tieto faktory reaguje sprístupnením potrebných pomôcok priamo v škole, sprostredkovaním kontaktu na sociálneho pedagóga a v odôvodnených prípadoch aj na nástroje pomoci v hmotnej núdzi a špecializované sociálne služby.
- *Povinnosti*: vyjasnenie vzájomných očakávaní vrátane toho, na ktoré situácie musí rodič reagovať a kedy je potrebné zapojiť ďalšie inštitúcie.

Podstatné je, že sociokultúrny kontext zasahuje do možností rodiny naplňovať vlastný potenciál

aj vtedy, keď sa o to aktívne snaží. Opakované apelovanie na zvýšenú snahu preto prináša znásobené pocity viny a zlyhania, pretože riešenie nie je iba v rukách rodiny (Krnáčová et al., 2023). Účinnnejšie než opakovaný apel je zistiť, čo rodine v splnení očakávania bráni, a hľadať riešenie spoločne.

Príklad z praxe: Zdieľanie desiaty

Počas ranných kruhov sa ukázalo, že niektoré deti prichádzali do školy hladné a bez jedla. Opakované apely na rodičov situáciu nezmenili – čo zodpovedá poznatku, že opakované apelovanie na snahu nefunguje tam, kde príčina nie je v ochote, ale v možnostiach rodiny. Deti medzitým v kruhu prejavili solidaritu a začali sa o jedlo spontánne deliť. Namiesto ďalšieho apelovania je namieste zistiť, čo rodine v zabezpečení desiaty bráni, a podľa toho hľadať riešenie: sprostredkovanie príspevku na stravu, kontakt na sociálneho pedagóga alebo zapojenie komunitnej organizácie.

Podporné opatrenia

Uvedené znenie podporných opatrení je platné k dátumu 01.09.2026.

Jazyková podpora pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka je podporným opatrením podľa § 145a ods. 2 písm. e) školského zákona – zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy. Jeho cieľom je zlepšiť jazykové kompetencie žiaka a umožniť mu úspešnejšie absolvovať výchovno-vzdelávací proces.

Opatrenie je určené žiakom s OMJ, ktorých úroveň ovládania vyučovacieho jazyka je podľa jazykovej diagnostiky nižšia ako prahová úroveň (B1 podľa SERR) a deťom cudzincov podľa § 146, ods. 3 školského zákona. Žiakovi s dostatočnou znalosťou vyučovacieho jazyka (prahová úroveň B1 a vyššie) sa namiesto kurzu poskytuje individuálna jazyková podpora v rámci vzdelávacích oblastí/predmetov. Netýka sa bilingválneho vzdelávania podľa § 12 ods. 6 školského zákona.

Podpora sa neobmedzuje na samostatný jazykový kurz. Možno ju realizovať:

- rozšíreným jazykovým vzdelávaním v rámci povinného alebo voliteľného vyučovacieho predmetu,
- jazykovým kurzom v mimovyučovacom čase: v škole, mimo školy alebo dištančne,
- doučovaním zameraným na osvojovanie si vyučovacieho jazyka.

Poskytuje sa individuálne alebo skupinovo. Osvojovanie vyučovacieho jazyka prebieha vo výchovno-vzdelávacom procese a podieľajú sa na ňom všetci pedagogickí zamestnanci. Jazykový kurz vyučovacieho jazyka školy môžu poskytovať kategórie zamestnancov uvedené v podpornom opatrení (Katalóg podporných opatrení, 2026, s. 20). Podstatné je, že podpora osvojovania si vyučovacieho jazyka sa realizuje integrovane v rámci vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov podľa školského vzdelávacieho programu, nie oddelene od nich. Činnosti sa sústreďujú na základnú sociálnu komunikáciu žiaka v spojení s konkrétnym konaním – v bežnej komunikácii aj v hre.

Súčasťou vzdelávacích aktivít je vizualizácia vzdelávacieho obsahu: obrázky, fotografie, obrázkovo-pojmové mapy, miniatúry či reálne predmety. Využívajú sa jazykové, didaktické a spoločenské hry a edukačné publikácie zamerané na podporu reči primerané veku žiaka (pozri Edukačné publikácie).

Rozsah podpory sa stanovuje na základe výsledkov jazykovej diagnostiky:

- žiaci s občianstvom SR s OMJ/dlhodobou vzdelávaním v inom jazyku: 33 hodín (základná úroveň ovládania jazyka) alebo 66 vyučovacích hodín (bez znalosti jazyka) na jeden kurz,
- cudzinci podľa § 146 ods. 3 školského zákona – základný jazykový kurz: 48–200 hodín na jeden kurz; žiak bez znalosti jazyka sa vzdeláva v rámci intenzívnej jazykovej podpory,
- cudzinci so základnou úrovňou ovládania jazyka – rozširujúci jazykový kurz: 64–150 hodín na jeden kurz,
- pri nedostatočnej znalosti odborného (akademického) jazyka: doplnujúci jazykový kurz s dotáciou 100 hodín.

Zaradenie do vyššej dotácie sa opiera o výsledky jazykovej diagnostiky. Žiak bez znalosti slovenského jazyka sa vzdeláva v rámci intenzívnej jazykovej podpory. Rozsah je nutné prispôbiť individuálnym potrebám žiaka a podmienkam školy. Podpora sa poskytuje súbežne aj v rámci bežného výchovno-vzdelávacieho procesu – kurz ju nenahrádza.

Príklad z praxe: Zaradovanie do jazykového kurzu

Žiaci 1. ročníka primárneho vzdelávania navštevujúci AT neboli v čase dochádzky do AT zaradení do jazykového kurzu, lebo intenzívna denná podpora v AT bola dostatočná a paralelný kurz by znamenal duplicitnú a kognitívne zvýšenú záťaž; rozširujúci kurz budú absolvovať až v 2. ročníku. Naopak žiaci s OMJ prichádzajúci bez AT do vyšších ročníkov sa do kurzu zaradujú okamžite.

Postimplementačná fáza

Podpora žiakov po začlenení do bežného vzdelávacieho prúdu

Cieľom postimplementačnej fázy je, aby sa žiak po návrate do kmeňovej triedy cítil bezpečne a dokázal sa začleniť do bežného vzdelávacieho procesu aj do kolektívu triedy.

Preradenie do kmeňovej triedy neznamena ukončenie podpory. Žiak preradený z AT ovláda vyučovací jazyk spravidla na komunikačnej úrovni, plné rozvinutie porozumenia akademickému jazyku si však vyžaduje 5 až 7 rokov (Cummins, 2001). Po preradení preto potrebuje pokračujúcu podporu pri osvojovaní si odbornej terminológie špecifickej pre jednotlivé vyučovacie predmety. Odporúča sa, aby podpora žiaka po zaradení do kmeňovej triedy trvala minimálne jeden až tri roky. Jej rozsah a formu je potrebné pravidelne prehodnocovať podľa aktuálnych potrieb žiaka.

Podpora sa sústreďuje predovšetkým na akademický jazyk – odbornú terminológiu jednotlivých predmetov, prácu s učebnicovým textom a porozumenie zložitejším jazykovým štruktúram. Pozornosť si vyžaduje aj fonetická stránka jazyka, ktorú základný ani rozširujúci jazykový kurz nepokrýva. U žiakov s materinským jazykom typologicky vzdialeným od slovenčiny sú typické ťažkosti s dĺžkami či záměna hlások b – p, d – t alebo n – l. Chyba v produkcii pritom zvyčajne znamená chybu vo vnímaní: žiak daný rozdiel nepočuje, a preto ho nedokáže ani vysloviť. Tejto oblasti je potrebné venovať cielenú podporu pri reedukácii aj pri bežnom vyučovaní (Kvapil a kol., 2018, in VÚDPaP, 2022).

V domácej príprave sa v prvom roku po preradení odporúča zvážiť mieru záťaže, ktorá nemá byť v rovnakom rozsahu ako u ostatných žiakov. Vhodné je nahradiť ju činnosťami prispievajúcimi k osvojovaniu si vyučovacieho jazyka, napríklad dlhodobším projektom na zvolenú tému, ktorý udrží žiaka v kontakte so slovenčinou aj v domácom prostredí.

Triedny učiteľ kmeňovej triedy priebežne sleduje, v akej miere a forme žiak potrebuje dodatočnú podporu. Získava spätnú väzbu od žiaka aj od jeho spolužiakov, sleduje klímu v triede a reaguje na vznikajúce ťažkosti. Spolupracuje pritom so zákonnými zástupcami, školským podporným tímom a ostatnými vyučujúcimi. Napriech pedagogickým zborom je vhodné mať vopred dohodnutú štruktúru kompetencií prerokovanú na pedagogickej rade, aby bolo zrejmé, kto je v prípade potreby kontaktnou osobou a ako sa postupuje.

Ak žiak po preradení napreduje pomalšie, než sa očakávalo, nemusí ísť len o jazykovú bariéru. Pred odporúčaním na vyšetrenie do centra poradenstva a prevencie je potrebné overiť, či mu boli poskytnuté základné podporné opatrenia – správne zaradenie do ročníka podľa veku, jazykový kurz, podpora začlenenia do kolektívu a doučovanie. Ich nedodržanie môže byť samo príčinou ťažkostí žiaka (VÚDPaP, 2022).

Adaptácia žiaka s OMJ bez intervencie poradenského zariadenia môže pri dôslednom dodržiavaní podporných opatrení prebiehať minimálne jeden školský rok. Ak napriek nej ťažkosti s adaptáciou alebo učením pretrvávajú, v druhom roku je namieste zvážiť odborné vyšetrenie. V treťom roku je pri nezmenených alebo prehľbujúcich sa ťažkostiach nevyhnutné. Skôr je vhodné odoslať žiaka na vyšetrenie pri výraznejších ťažkostiach v správaní, najmä ak sú prítomné prejavy emocionálnych ťažkostí – depresívne ladenie, úzkostné stavy,

sebapoškodzovanie alebo agresívne správanie. Osobitnú pozornosť si vyžaduje možnosť vývinovej poruchy učenia, na ktorú sa u žiakov s OMJ mylne zabúda. Uvažovať o nej možno, ak sa žiak nenaučí hovoriť po slovensky ani po dlhšom pobyte na Slovensku pri dostatočnej podpore, alebo ak vykazuje deficity v čiastkových funkciách podieľajúcich sa na čítaní, písaní a matematike (zrakové a sluchové rozlišovanie, pamäťové procesy, priestorová orientácia). Diagnosticky významné je sledovanie rečového vývinu v materinskom jazyku – oneskorený alebo narušený vývin reči je dôvodom odoslať žiaka nielen k špeciálnemu pedagógovi, ale aj k logopédovi.

Odporúča sa zaviesť model rovesníckeho vzdelávania, v rámci ktorého starší žiaci, ktorí už úspešne prešli AT a začlenili sa do bežného vyučovania, pomáhajú novoprichádzajúcim žiakom – ideálne ak pochádzajú z rovnakého jazykového a kultúrneho prostredia. Títo žiaci poskytujú novým žiakom prirodzenú a dôveryhodnú oporu a zároveň sami získavajú skúsenosť, ktorá posilňuje ich postavenie v školskom kolektíve.

Kariérové poradenstvo a prechod na strednú školu

U žiakov tretieho vzdelávacieho cyklu je súčasťou pokračujúcej podpory aj kariérne poradenstvo. Pri ňom je potrebné počítať s tým, že skupinové intelligenčné testy bežne používané v profesijnom poradenstve nie sú pre žiakov s OMJ vhodné – sú časovo limitované, používajú menej frekventované slová a boli štandardizované na slovenskej populácii. Žiaci v nich preto zlyhávajú aj napriek dobrým výsledkom v škole. Väčšiu váhu je vhodné prikladať ich reálnym výkonom a zisťovaniu záujmov, silných a slabých stránok (VÚDPaP, 2022). Prijímacie konania na stredné školy ani Testovanie 9 nie sú upravené pre žiakov s OMJ. Škola preto pomáha žiakovi a jeho zákonným zástupcom zorientovať sa v možnostiach ďalšieho vzdelávania a vybrať školu s ohľadom na reálne šance na prijatie. Nápomocná je priama komunikácia so SŠ, na ktorú sa žiak hlási; v základnej škole je potrebné dohodnúť, kto ju vedie – spravidla kariérový poradca alebo školský podporný tím.

Osobitné riziko vzniká, ak bol žiak pri príchode do školy zaradený do ročníka podľa úrovne ovládania jazyka namiesto veku. V takom prípade hrozí, že nedokončí povinnú školskú dochádzku do 16. roku veku a jeho výber strednej školy bude výrazne obmedzený. Riešením je postup podľa § 22 školského zákona, keď riaditeľ školy umožní žiakovi ôsmeho ročníka, ktorý dovŕšil 16 rokov, ukončiť deviaty ročník a získať nižšie stredné vzdelanie, ak je predpoklad úspešného ukončenia najneskôr do konca školského roka, v ktorom žiak dovŕši 17 rokov.

Vyhodnocovanie účinnosti podpory

Škola priebežne vyhodnocuje, ktoré opatrenia a formy podpory žiakom pri začleňovaní najviac pomohli, a na základe zistení upravuje zavedené postupy.

Aby bolo takéto vyhodnocovanie zmysluplné, je potrebné zmeny modelu podpory dokumentovať s uvedením dátumu, dôvodu, očakávaného cieľa a skutočného dopadu. Bez tejto dokumentácie nie je možné odlíšiť efekt samotnej podpory od efektu jej konkrétnej dočasnej podoby a porovnávať výsledky medzi školskými rokmi.

Vhodné je sledovať žiakov aj v ďalších ročníkoch po preradení, nielen počas prvého roka. Dlhodobejšie sledovanie ukáže, či bola podpora dostatočná na zvládnutie akademického jazyka vo vyšších ročníkoch.

Špecifiká adaptačných tried na stredných školách

Od 1. januára 2026 sa možnosť zriaďovať AT pre žiakov s OMJ vzťahuje aj na stredné školy (ďalej len „SŠ“). AT na stredných školách upravuje zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Podľa § 32 školského zákona sú SŠ:

- gymnázium,
- stredná odborná škola,
- stredná priemyselná škola,
- stredná športová škola,
- škola umeleckého priemyslu,
- konzervatórium.

Zriaďovanie AT na SŠ upravuje § 33 ods. 12 až 14 školského zákona. Tieto ustanovenia upravujú účel AT, podmienky jej zriadenia, postup pri zaradení žiaka, dĺžku jeho zaradenia, pokračovanie žiaka vo vzdelávaní po skončení adaptačnej triedy a možnosť osobitného spôsobu vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra.

Charakter jazykových nárokov podľa druhu strednej školy

Stredoškolské vzdelávanie kladie na žiakov s OMJ zvýšené jazykové nároky, ktoré sa môžu líšiť podľa druhu SŠ a zamerania vzdelávania.

Na gymnáziách sa kladie dôraz najmä na zvládnutie akademického jazyka. Žiak pracuje s odbornými a literárnymi textami, abstraktnými pojmami a argumentáciou a rozvíja písomný prejav. Jazykovo náročné môžu byť najmä predmety ako dejepis, občianska náuka, biológia, geografia a literatúra.

Na stredných odborných školách, stredných priemyselných školách, školách umeleckého priemyslu a konzervatóriách sa k akademickému jazyku pridáva odborný jazyk a terminológia príslušného odboru, ktoré žiak používa v teoretickom alebo praktickom vyučovaní.

Na stredných športových školách sa popri všeobecnom vzdelávaní používa aj terminológia spojená so športovou prípravou a terminológia príslušného odboru.

Prijímacie konanie

Riaditeľ strednej školy podľa § 65 ods. 2 školského zákona po prerokovaní v pedagogickej rade určuje formu prijímacej skúšky, jednotné kritériá na jej úspešné vykonanie a ostatné podmienky prijatia na štúdium. Podľa § 66 ods. 4 školského zákona cudzinec, ktorý sa v Slovenskej republike vzdelával v základnej škole najmenej v šiestom ročníku až deviatom ročníku, môže namiesto jednotnej prijímacej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry vykonať jazykovú skúšku zo štátneho jazyka na úrovni A2 podľa referenčného rámca, ktorú zabezpečuje organizácia zriadená ministerstvom školstva na plnenie úloh v oblasti monitorovania a hodnotenia kvality výchovy a vzdelávania.

Účel a zriadenie adaptačnej triedy

AT možno zriadiť v SŠ pre žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk. Jej zriadenie je možnosťou školy, nie jej povinnosťou. Na zriadenie AT sa vyžaduje súhlas zriaďovateľa SŠ. Adaptačná trieda sa podľa § 33 ods. 12 školského zákona zriaďuje na účely:

- kompenzácie chýbajúceho obsahu vzdelávania,
- adaptácie žiaka,
- podpory jeho psychosociálneho vývinu.

Uvedené účely sa vzájomne dopĺňajú. AT má žiakovi, ktorý nedostatočne ovláda vyučovací jazyk, umožniť kompenzovať chýbajúci obsah vzdelávania a podporiť jeho adaptáciu a psychosociálny vývin. Zákonnou podmienkou zriadenia AT na SŠ je:

1. existencia žiakov, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk,
2. súhlas zriaďovateľa so zriadením AT.

Školský zákon pri AT v SŠ neurčuje osobitný najnižší ani najvyšší počet žiakov. Počet štyri až desať žiakov ustanovený pre AT v základných školách sa preto nevzťahuje na AT v SŠ.

Zaradenie žiaka do adaptačnej triedy

O zaradení žiaka do AT rozhoduje riaditeľ SŠ. Riaditeľ školy zaraďuje žiaka:

- na návrh triedneho učiteľa,
- po vyjadrení člena školského podporného tímu alebo výchovného poradcu,
- na základe vopred prerokovaného informovaného súhlasu oprávnenej osoby.

Informovaný súhlas udeľuje:

- zákonný zástupca žiaka,
- zástupca zariadenia alebo
- plnoletý žiak.

Dĺžka zaradenia

Žiaka možno do AT zaradiť iba na nevyhnutný čas. Zákon zároveň určuje najdlhšiu prípustnú dobu zaradenia, ktorou je jeden školský rok.

Jeden školský rok preto predstavuje najdlhšiu možnú dobu, nie dobu, počas ktorej musí byť žiak v AT zaradený. Dĺžka zaradenia má zodpovedať nevyhnutnému času v rámci zákonom ustanovenej hornej hranice. Žiaka nemožno do AT zaradiť opakovane. Opätovné zaradenie nie je možné ani vtedy, ak jeho predchádzajúce zaradenie trvalo kratšie ako jeden školský rok.

Po absolvovaní vzdelávania v AT žiak pokračuje v príslušnom ročníku SŠ v triede spolu s ostatnými žiakmi. AT má dočasný charakter. Jej absolvovaním sa vzdelávanie žiaka v príslušnom ročníku nekončí. Žiak po ukončení vzdelávania v AT pokračuje vo vzdelávaní spolu s ostatnými žiakmi SŠ.

Vyučovanie slovenského jazyka a literatúry

Podľa § 33 ods. 14 školského zákona možno v AT vyučovať predmet slovenský jazyk a literatúra metódami a formami výchovy a vzdelávania ako cudzieho jazyka. Ide o možnosť, ktorú školský zákon SŠ umožňuje pri vzdelávaní žiakov v AT. Zákon neurčuje povinnosť vyučovať tento predmet uvedeným spôsobom v každej AT. Použitie metód a foriem výchovy a vzdelávania ako cudzieho jazyka zohľadňuje skutočnosť, že AT je určená žiakom, ktorí nedostatočne ovládajú vyučovací jazyk.

Zoznam použitej literatúry

- Cummins, J. (2001). *Negotiating identities: Education for Empowerment in a Diverse Society*. California Association for Bilingual Education.
- Centrum vedecko-technických informácií SR. (2025). *Štatistická ročenka – základné školy 2025/2026 [Dátový set]*. CVTI SR.
- Hanesová, D., Kovács, J., Simanová, L., Lynch, Z., & Lipárová, L. (2024). *Jazyky hravo a zmysluplne: Výučba cudzích jazykov zameraná na dieťa*. Belianum.
- Hattie, J. (2023). *Visible Learning: The Sequel: A Synthesis of Over 2,100 Meta-Analyses Relating to Achievement*. Routledge.
- Hodnotenie detí cudzincov*, ŠPÚ. Dostupné na: https://www.statpedu.sk/files/sk/cudzinci/integracia-deti-cudzincov/hodnotenie-deti-cudzincov/manual_hodnotenie-deti-cudzincov.pdf
- Katalóg podporných opatrení. (2026). MŠVVaM SR. Dostupné na: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/6b8/37275.52acae.pdf>
- Koehler, C., Palaiologou, N., & Brussino, O. (2022). *Holistic refugee and newcomer education in Europe: Mapping, upscaling and institutionalising promising practices from Germany, Greece and the Netherlands*. OECD Education Working Papers No. 264.
- Krnáčová, Z., Jaššová, M., Šimončíčová, L., Okálová, O., Kapitáňová, E. (2023). *Budovanie spolupráce s rodičom: Tvorba bezpečia vo vzťahoch*. VÚDPaP.
- Krúpová, E., & Kovačičová, M. (2022). *Dieťa s odlišným materinským jazykom v poradenskom a edukačnom procese – dieťa cudzincov*. VÚDPaP.
- Morreale, S. P., & Pearson, J. C. (2008). *Why Communication Education is Important: 6e Centrality of the Discipline in the 21st Century*. Communication Education, 57(2), 224–240. <https://doi.org/10.1080/03634520701861713>
- Píšová, J., Csiba, K., Španová, E., Ivoriková, H.L., & Trubačová, L.A. (2026). *Slovenský jazyk ako druhý jazyk*. NIVaM.
- Radičová, E., Brziak, M., Kuzár, M., & Urban, K. (2026). *Metakognícia – Sprievodca*. NIVaM.
- Skutnabb-Kangas, T. (1995). *Jazyk, gramotnosť a menšiny*. Minority Rights Group Slovakia.
- Skutnabb-Kangas, T. (2000). *Menšina, jazyk a rasizmus*. Kalligram.
- Thomas, W.P., & Collier, V.P. (2002). *A National Study of School Effectiveness for Language Minority Students' Long-Term Academic Achievement*. Center for Research on Education, Diversity and Excellence, Santa Cruz, CA.
- Vančíková, K. (2024). *Inkluzívny prístup k učeniu jazykov*. Belianum.

Príručka k adaptačným triedam pre žiakov nedostatočne ovládajúcich vyučovací jazyk

Vydané Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže
Slovenskej republiky

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

